

УДК 72.025.4/5

Лещенко Н.А.,

*кандидат архітектури, доцент**кафедра інформаційних технологій в архітектурі**Київського національного університету будівництва і архітектури*ardisconn@ukr.net,orcid.org/0000-0002-3198-4554

ПРОБЛЕМИ ОНОВЛЕННЯ ІСТОРИЧНОГО МІСЬКОГО СЕРЕДОВИЩА

Анотація: в статті розглядаються питання гармонічного оновлення історичного міського середовища. Визначені принципи проведення нового будівництва в сформованому історичному середовищі. Показаний контекстуальний підхід як основа для здійснення грамотного реконструктивного втручання, збереження традицій та привнесення нового в історично складене, вибору нової функції та формоутворення для нових будівель, що мають вписатися і доповнити історичну ситуацію. Запропоновані теоретичні висновки детально проілюстровані на прикладі проекту оновлення забудови історичного кварталу на Подолі в Києві.

Ключові слова: оновлення, контекст, історичне міське середовище, якісний публічний простір, енергоефективні технології.

Постановка проблеми. Гармонійний сучасний розвиток забудови історичних міст наразі залишається актуальним питанням сьогодення. З плином часу міське архітектурне середовище постійно зазнає різних змін, підлаштовується під потреби людини протягом усієї своєї історії існування та розвитку. З будівництвом будь-якого нового будинку архітектори в різні часи вносили зміни в історично сформоване міське середовище. Завжди було дуже важливо, щоб цей новий будинок не тільки не порушив сформовані традиції, планувальні, об'ємно-просторові і функціональні особливості, а й став гармонійним доповненням існуючої історичної забудови. Головними принципами проведення любого нового будівництва в сформованому історичному середовищі мають бути спадкоємність та гармонійне доповнення [1].

Виклад основного матеріалу. Отже, якими мають бути нові будівлі, що зводяться в історичному міському середовищі? Вони мають бути його гармонійним продовженням, максимально враховувати історично сформовані особливості і одночасно відповідати сучасним вимогам, мають його оживляти за рахунок актуального функціонального наповнення.

Мова піде про оновлення забудови історичного кварталу на Подолі, що знаходиться між вулицями Іллінською, Почайнинською, Набережно-Хрещатицькою, Борисоглібською та Волоською.

Наразі, забудову кварталу за ступенем збереження можна розділити на дві діаметрально протилежні частини. Досить добре збереженою є його південна, західна та північно-західна частини, і абсолютно зруйнованими є його північна та східна частини, що мали складати забудову набережної (рис.1).

Рис. 1. Сучасний стан збереження забудови частини кварталу, що виходить на вул. Набережно-Хрещатицьку. Фото Н. Лещенко

Збережена частина являє собою приклад традиційної, характерної для Подолу забудови, двух-п'ятиповерхової, щільної, периметральної з внутрішніми двориками. Серед збережених будівель кварталу можна виділити пам'ятки архітектури місцевого значення, нововиявлені пам'ятки архітектури та цінні історичні будівлі (рис.2). В сусідньому кварталі, що примикає до досліджуваного кварталу з півночі, якраз з боку його зруйнованої частини, слід виділити пам'ятку архітектури національного значення, Іллінську церкву.

Рис. 2. Існуюча забудова кварталу. Вигляд з вул. Іллінської та вул. Волоської.

Фото Н. Лещенко

Відповідно до історико-містобудівного опорного плану міста Києва, досліджуваний квартал знаходиться в межах частини історичного ареалу Подолу, що зберіг старовинний вигляд [2]. Отже, згідно з діючим ДБН 360-92**, реконструктивне втручання в його планування та забудову може бути проведеним лише на засадах регенерації [3]. При цьому нові будівлі слід розглядати як компенсаційну заміну втрачених історичних. В них має бути збережений історичний масштаб, поверховість, характерна парцеляція фасадів. При формоутворенні нових будівель необхідно враховувати традиційні форми, що будуть визначені з аналізу існуючої історичної забудови. Також важливим є використання характерних для даного місця матеріалів для оздоблення фасадів та їх колористичного рішення.

Аналіз сучасного функціонального наповнення кварталу і порівняльний аналіз з його історичним функціональним зонуванням дали змогу встановити ступінь його функціонального збереження і оновлення, визначити ключові існуючі та традиційні найбільш стійкі функції і, головне, можливе його сучасне функціональне доповнення, що наразі є необхідним для його активізації.

Отже, в основу запропонованого реконструктивного втручання в існуючу забудову досліджуваного кварталу був покладений контекстуальний підхід до оновлення історичного міського середовища. Після проведення передпроектних досліджень були зібрані вихідні дані та визначені задачі, що мають бути вирішені.

Насамперед, це відновлення композиційної цілісності забудови кварталу шляхом створення ряду нових будівель, які продовжать історично сформований фронт рядової забудови набережної та виправлять порушений характер внутрішньоквартальної організації забудови – систему перетікаючих внутрішніх двориків. Нові будівлі слід підпорядкувати історичним за масштабом, поверховістю, парцеляцією фасадів, формотворенням скатів дахів. Підвищення і пониження поверховості нових будівель має бути визначеним виходячи із сформованого контексту. П'ятиповерховий будинок готелю слід розмістити ближче до середини кварталу, як підтримку існуючому поряд п'ятиповерховому житловому будинку, нововиявленій пам'ятці архітектури. Понижена до двох поверхів частина нової «Mix-used» будівлі має виходити на кут набережної та вулиці Почайнинської, що граничить з охоронною зоною пам'ятки архітектури національного значення, Іллінської церкви, яка є домінантою (рис.3). Це дасть можливість композиційно зберегти і підсилити її значення як головної будівлі в даному міському середовищі.

Для урізноманітнення і підвищення якості міського середовища його слід функціонально доповнити. Доцільними будуть культурно-пізнавальна, рекреаційна, готельна, ділова та обслуговуюча функції. Вони мають збагатити

існуюче міське середовище та підвищити зацікавленість до нього з боку місцевих мешканців і гостей міста.

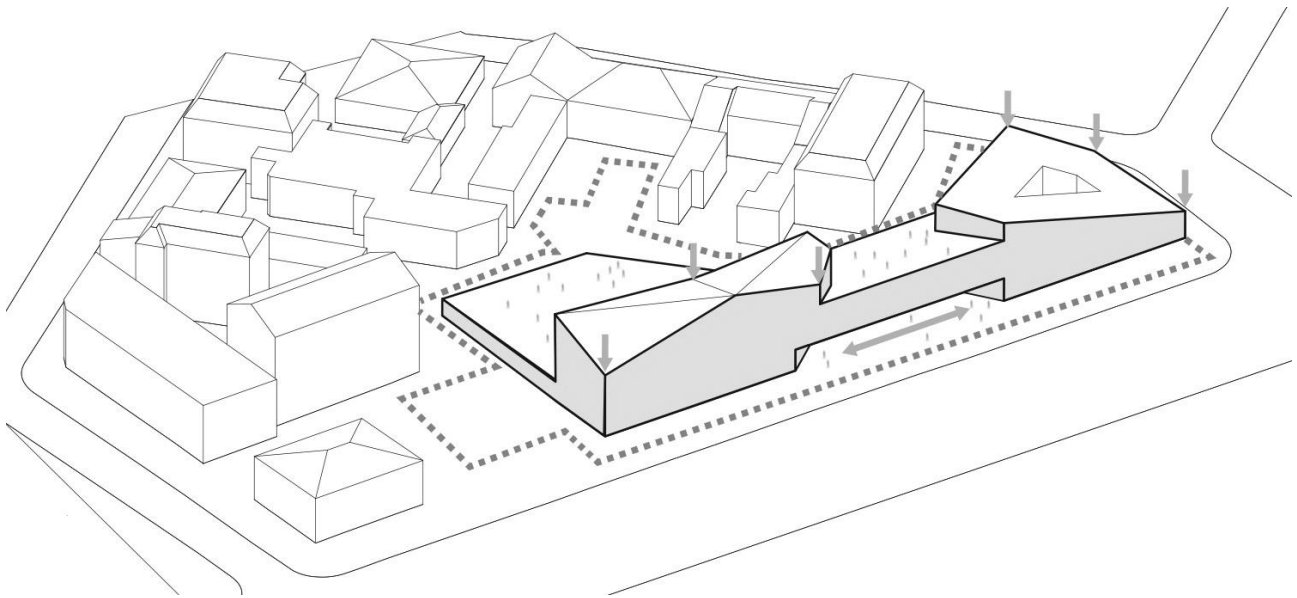

Рис. 3. Схема формотворення.
Виконала ст..АБС-67 З. Бова. Керівник доц. каф. ІТА КНУБА Н. Лещенко

Для їх тривалого і комфортного перебування в цьому місці отриманий новий внутрішньоквартальний простір слід організувати як відкритий пішохідний публічний простір, доступний і цікавий для різних груп населення. Він має поєднати в собі два внутрішньоквартальні двори, рекреаційну зону, створену на даху стилобатного поверху паркінгу, новий зелений сквер та два внутрішньо кварталні проходи. Це дасть можливість завести людей в середину кварталу, а після його функціонального наповнення зацікавити їх в проведенні там свого вільного часу. Організація зеленої рекреаційної зони з півдня від нової будівлі готелю, перед існуючим житловим будинком, має на меті захистити його від негативного впливу автомагістралі, а також композиційно поєднати будівлі різних епох.

Для зручності перебування людей в самих нових будівлях передбачені заходи по створенню термального, візуального і акустичного комфорту. На фасадах будинків, що виходять на автомагістраль встановлені шумозахисні екрани, а на південних та західних фасадах – сонцезахисні екрани (рис.4). Запропонована зовнішня термоізоляційна оболонка дозволить уникнути теплових мостів, знизити енергетичні потреби будівель на опалення внутрішніх приміщень взимку та їх охолодження влітку. Це зробить їх економічно ефективними, з низькими затратами на утримання.

Рис. 4. Нова забудова східної частини кварталу. Проектна пропозиція.
Виконала ст..АБС-67 З. Бова. Керівник доц. каф. ІТА КНУБА Н. Лещенко

В нових будинках передбачено використання енергоефективних технологій для їх енергетичного забезпечення. А саме, використання енергії сонця і землі для роботи рекуператора і теплообмінника для примусової вентиляції; теплового насоса ґрунт - вода для опалення приміщень взимку та їх охолодження влітку. Передбачена можливість використання сонячної енергії для вечірнього підсвічування фасадів та рекреаційної зони на даху паркінгу. Також доцільним буде застосувати сонячні колектори для приготування гарячої води в готелі. Зібрану з дахів дощову воду, а це, приблизно, 220 м³ на рік, можна буде використовувати для поливу зелених насаджень в рекреаційних зонах.

В результаті зведення таких будівель буде відновлено зруйновану частину історичного кварталу. Оновлене міське середовище функціонально збагатиться, люди отримають новий якісний публічний простір для проведення вільного часу і відпочинку, місця для роботи. Місто зможе зацікавити і залучити до себе більше туристів. А запропонований підхід по використанню енергоефективних технологій та відновлювальних джерел енергії для енергетичного забезпечення нових будівель буде сприяти його сталому розвитку.

Висновки. Отже, результатом будь-якого грамотного реконструктивного втручання в історичне міське середовище має стати підвищення його якості для комфортного постійного проживання і тимчасового перебування місцевих жителів і гостей міста. Нові будівлі повинні привнести новий життєвий імпульс в сформоване міське середовище і забезпечити його сталий розвиток.

Література

1. Лещенко Н.А. Принципи реконструкції архітектурних споруд історичних ансамблів малих міст Західної України: автореф. дис. канд. арх.: 18.00.02 / Н. Лещенко. – Київ, КНУБА, 2000. – 20 с.
2. Історико-містобудівний опорний план міста [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kga.gov.ua/generalnij-plan/genplan2020>.
3. ДБН 360-92** Містобудування. Планування і забудова міських і сільських поселень. – К.: Мінрегіонбуд України, 2002. -100 с. - Чинний з 1.01.2014.

Аннотація

Лещенко Н. А. Кандидат архітектури, доцент кафедри інформаційних технологій в архітектурі КНУСА.

Проблемы обновления исторической городской среды.

В статье рассматриваются вопросы гармоничного обновления исторической городской среды. Определены принципы проведения нового строительства в исторически сформированной среде. Показан контекстуальный подход как основа для осуществления грамотного реконструктивного вмешательства, сохранения традиций и привнесения нового в исторически сложившееся, выбора новой функции и формообразования для новых зданий, которые должны вписаться и дополнить историческую ситуацию. Предложенные теоретические выводы подробно проиллюстрированы на примере проекта обновления застройки исторического квартала на Подоле в Киеве.

Ключевые слова: обновление, контекст, историческая городская среда, качественное публичное пространство, энергоэффективные технологии.

Annotation

Leshchenko N. A. PhD arch., associate professor, Department of Information Technologies in Architecture, KNUCA.

Problems of renewal the historical urban environment.

The article is devoted to the issues of harmonious renewal of the historical urban environment. The principles of new construction in the existing historic environment are determined. The contextual approach is shown as the basis for the competent reconstruction, the preservation of traditions and adding a new to the historically formed, choosing of a new function and forms for new buildings, which must fit into the historical situation. The proposed theoretical conclusions are illustrated in detail on the example of the project of renewal the historic Podil's quarter in Kiev (Ukraine).

Key words: renewal, context, historical urban environment, high-quality public space, energy-efficient technologies.